

แบบบันทึกองค์ความรู้

๑. ชื่อองค์ความรู้ ศาสตร์พระราชากับการดำเนินงานขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัย
๒. ชื่อเจ้าของความรู้ นางสาวณัฐธภา คุ่มจอหอ นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
๓. องค์ความรู้ที่ป่งชี้ เทคนิคการดำเนินงานขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัย
๔. ที่มาและความสำคัญในการจัดทำองค์ความรู้

ปัญหาความยากจนของประเทศไทยเป็นปัญหาที่สั่งสมกันมานาน คุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชน เป็นอุปสรรคในการพัฒนาชุมชน รัฐบาลทุกยุค ทุกสมัยมีความพยายาม ความมุ่งมั่น เป้าหมายที่จะทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนในประเทศดีขึ้น โดยการกำหนดนโยบายต่างๆ เพื่อลดปัญหาความยากจน ความเหลื่อมล้ำในสังคม การแก้ไขปัญหาความยากจนให้กับประชาชนในอำเภอร่องร้องคำข้าพเจ้าได้รับมอบหมายเป็นคณะทำงานและเป็นผู้รับผิดชอบงานการแก้ไขปัญหาความยากจน โครงการ “จังหวัดกาฬสินธุ์ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง และโครงการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ การแก้ไขปัญหาความยากจนตามแนวทางที่ข้าพเจ้าได้นำมาเป็นหลักปฏิบัติและแนวคิด การเรียนรู้การปฏิบัติงาน คือ การน้อมนำหลักการทรงงานของ ในหลวงรัชการที่ ๙ สู่การวางแผนและการปรับใช้ในการปฏิบัติงานในพื้นที่

๑. จะทำอะไรต้องศึกษาข้อมูลให้เป็นระบบโดยกิจกรรมชี้เป้าชีวิต การเคาะประตูครัวเรือนยากจน เป้าหมายเพื่อให้ได้ข้อมูล สภาพปัญหาที่แท้จริงของแต่ละครอบครัว

๒. ระเบิดจากภายในเราจะต้องพบปะพูดคุยสร้างความความเข้าใจให้ครัวเรือนเป้าหมายอยากร่วม ไม่ใช่สั่งการให้ผู้นำหมู่บ้านไปสอบถามเราจะต้องชักชวนพูดคุยกับตัวแทนครัวเรือน เพื่อให้เขารับทราบถึงวัตถุประสงค์เป้าหมายและวิธีการที่จะแก้ไขปัญหาชีวิตตัวเองและครอบครัว

๓. แก้ปัญหาจากจุดเล็กเมื่อเราได้พบปะพูดคุยกับครัวเรือนแล้ว เริ่มให้เขาได้ตระหนักแก้ปัญหาจากจุดเล็กๆ เสียก่อน เช่นการรักษาความสะอาดรอบบริเวณบ้านเรือนก่อน เมื่อเขาเริ่มทำและทำได้สำเร็จแล้วค่อยๆ ขยับขยายแก้ไขเรื่อยๆ

๔. ทำตามลำดับขั้น แนะนำให้ครัวเรือนได้ทำสิ่งที่จำเป็นที่สุดของครอบครัวก่อน เช่น สุขภาพร่างกายของสมาชิกในครัวเรือน มีคนป่วย ผู้พิการ ผู้สูงอายุ และเด็กหรือไม่ แล้วตามด้วยสิ่งจำเป็นพื้นฐานต่อไป

๕. ภูมิสังคม ภูมิศาสตร์ สังคมศาสตร์การจะแก้ไขปัญหาครัวเรือนยากจนนั้น ได้คำนึงถึงสภาพแวดล้อมว่าครอบครัวเขาเป็นอย่างไร และลักษณะนิสัยใจคอ ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีในหมู่บ้านนั้น เราในฐานะนักพัฒนาจะไปบังคับไม่ได้ เราต้องแนะนำ เข้าไปดูว่าเขาต้องการอะไรจริงๆ แล้วก็อธิบายให้เขาเข้าใจการแก้ไขปัญหาก็จะทำให้บรรลุผล

๖. ทำงานแบบองค์รวม การทำงานแก้ไขปัญหาความยากจนจะต้องทำอย่างเป็นระบบและต้องมีการเชื่อมโยงและบูรณาการกับทุกภาคส่วนเช่น ท้องถิ่น สาธารณสุข เกษตร ฯ

๗. ไม่ติดตำราการปฏิบัติงานการแก้ไขปัญหาความยากจนให้กับพี่น้องในชุมชน ในบางครั้งเราไม่จำเป็นต้องใช้หลักวิชาการ แต่ใช้ความมีจิตใจที่โอบอ้อม ถ่อมตน และจิตวิญญ์ส่วนตัวในการปฏิบัติหน้าที่

๘. รู้จักประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุดได้แนะนำให้ครัวเรือนยากจนเป้าหมายใช้สิ่งที่มีอยู่ในครัวเรือนของเขาปรับใช้เพื่อเป็นการประหยัด เช่นการเก็บขวด ของเก่า และการปลูกพืชผักสวนครัวง่ายๆ ในภาชนะแตกหัก เช่น ถัง ตะกร้า ถุงพลาสติกเก่า

๙. ทำให้ฝ่ายแนะนำให้ครัวเรือนทำในสิ่งที่ทำได้ง่ายๆ ก่อน เช่นการเดินออกกำลังกายเพื่อจะได้มีพลังในพัฒนาด้านอื่นๆ ต่อไป

๑๐. การมีส่วนร่วมได้พบปะพูดคุยกับสมาชิกในครัวเรือนให้มากที่สุดเพื่อเขาจะได้ร่วมแสดงความคิดเห็นที่หลากหลายในการแก้ไขปัญหาของครอบครัว

๑๑. การพึ่งพาตนเองการแก้ไขปัญหาความยากจน ครัวเรือนและสมาชิกในครัวเรือนต้องพึ่งตนเองให้มากที่สุดเพื่อให้ความแข็งแรงพอที่จะดำรงชีวิตได้ต่อไป และพึ่งตนเองได้ในที่สุด

๑๒. เศรษฐกิจพอเพียง แนะนำส่งเสริมให้ครัวเรือนดำเนินชีวิตไปบนทางสายกลาง แบบค่อยเป็นค่อยไป ให้ครัวเรือนทำไปทีละน้อยๆ ทำจากน้อยไปหามาก

๑๓. ทำงานอย่างมีความสุข ในการทำงานแก้ไขปัญหาความยากจนเราต้องทำด้วยใจที่เป็นสุข ทำแล้วได้บุญ ทำงานโดยคำนึงถึงความสุขที่เกิดจากการได้ทำโดยเฉพาะงานที่ได้ทำกับครัวเรือนยากจน

๑๔. ความเพียรการแก้ไขปัญหาความยากจน ต้องใช้ความอดทนและความมุ่งมั่น เพราะการที่เราจะทำให้คนหายจนหรือทำให้ชีวิตเขาดีขึ้นนั้นเป็นงานที่ต้องใช้ความอดทนเป็นอย่างมาก

๑๕. รู้รักสามัคคี คือ นักพัฒนาชุมชนต้องรู้ปัญหาและรู้วิธีแก้ไขให้กับครัวเรือนยากจน เป้าหมายรัก คือ เมื่อรู้ถึงปัญหาและวิธีแก้แล้ว เราต้องมีความรัก ที่จะลงมือทำ ลงมือแก้ไขปัญหา นั้น สามัคคี คือ การแก้ไขปัญหาต่างๆ ของครัวเรือนไม่สามารถลงมือทำคนเดียวได้ ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของทุกๆ ภาคส่วนได้ร่วมกัน

๕. ปัญหาที่พบและแนวทางแก้ไข

ปัญหาที่พบเห็นจากดำเนินงานแก้ไขปัญหาความยากจน

๑. ระยะเวลาการดำเนินงาน ในการทำงานถูกเร่งรัดจากผู้บังคับบัญชาทำให้การพบปะพูดคุยและเก็บข้อมูลได้ไม่เต็มที่และงานเอกสารที่มีเป็นจำนวนมากและการเชื่อมต่อฐานข้อมูลในการดำเนินงาน

๒. การบูรณาการ การช่วยเหลือครัวเรือนยากจนเป้าหมายของหน่วยงานภาคี ยังไม่สามารถช่วยเหลือครัวเรือนได้อย่างครอบคลุมทั่วถึง ทั้งงบประมาณ ระเบียบฯ การใช้จ่ายเงินของท้องถิ่น ความชัดเจนในการปฏิบัติงานในพื้นที่ในระดับปฏิบัติที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาที่แท้จริง

๓. งบประมาณในการดำเนินงานมีกรอบระยะเวลาจำกัด และมีเงื่อนไขในการทำงานยังไม่ตอบสนองความต้องการของครัวเรือนตามที่ครัวเรือนต้องการอีกทั้งปัญหาและความต้องการของครัวเรือนมีปัญหาและความต้องการที่หลากหลาย

๔. ครัวเรือนยากจนเป้าหมายไม่ตระหนักและเห็นไม่เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ไม่ปรับทัศนคติ

๕. ครัวเรือนยากจนจัดอยู่ในประเภทที่ไม่สามารถพัฒนาได้ ไม่อยู่บ้าน เป็นผู้สูงอายุถึงกับชรภาพ ที่ลูกหลานทิ้งให้อยู่ตามลำพังเพราะต้องออกไปทำมาหากินในชีวิตประจำวัน

๖. ครัวเรือนยากจนเป้าหมายบางครัวเรือนมีปัญหาเชิงซ้อน เช่น ปัญหาถูกหลอกปัญหาสุขภาพ และปัญหาไม่มีที่อยู่อาศัย และปัญหาที่ดินทำกิน

๗. การสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ต่อเนื่อง

แนวทางแก้ไข

การดำเนินงานตามโครงแก้ไขปัญหาความยากจนเป็นงานที่ใช้เวลาใช้ความพยายาม ความอดทน เป็นอย่างยิ่ง การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยนำหลักการทรงงานของรัชการที่ ๙ มาเป็นแนวทางและเป็นหลักในการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

๑.ทุกภาคส่วนต้องร่วมด้วยช่วยกัน อย่างจริงจังในการแก้ไขปัญหาความยากจน

๒.สร้างความเข้มแข็งของชุมชน สร้างพลังผู้นำชุมชน กลุ่มหรือองค์กรในชุมชน เมื่อกลุ่ม องค์กร เข้มแข็ง เขาก็จะช่วยครัวเรือนเป้าหมายในชุมชนเขาได้

๓. ใช้แผนชุมชนเป็นเครื่องมือ ในการแก้ไขปัญหาความยากจนนำเสนอแผนต่อหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงต่อเนื่อง

๔. ส่งเสริมให้ครัวเรือนยากจนเป้าหมาย ดำเนินชีวิตโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจัง

๕. ระเบียบและกฎหมายการใช้จ่ายงบประมาณที่สามารถเอื้ออำนวยให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ท้องถิ่น

๖. ประโยชน์ขององค์ความรู้

๑.ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

๒. ในฐานะของนักพัฒนาชุมชน ได้ประโยชน์โดยใช้เป็นเครื่องมือ และพลังบวกในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และการช่วยเหลือครัวเรือนให้เขามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๓. เกิดพลังชุมชน มีความรัก ความสามัคคี เกิดความร่วมมือของหน่วยงานภาคี มีทีมงานที่จะขับเคลื่อนงานตามโครงการ

๗. เทคนิคในการปฏิบัติงาน

๑. เทคนิคการสัมภาษณ์ พบปะ พูดคุย เนื่องจากการพบปะการสัมภาษณ์ เป็นเทคนิคให้ความช่วยเหลือเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ระบายความรู้สึกร่างกาย ต่าง ๆ รวมทั้งบอกเล่าสิ่งที่เป็นปัญหาในครอบครัว

๒ เทคนิคการเยี่ยมบ้าน เราควรไปเยี่ยมบ้านครัวเป้าหมายเพื่อให้เขาได้มั่นใจว่าเขาไม่ถูกทอดทิ้ง มีคนให้ความสนใจ การสื่อความหมาย

๓. มีการติดตาม เยี่ยมเยียนครัวเรือนอย่างสม่ำเสมอ

๔. เทคนิคในการปฏิบัติงานที่สำคัญและสามารถนำมาปฏิบัติได้จริง คือ การน้อมนำหลักการทรงงานของรัชการที่ ๙ มาปรับใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย

๕. เทคนิคการประสานงานกับคณะทำงานและทีมปฏิบัติการรวมทั้งผู้นำกลุ่ม องค์กร ผู้นำหมู่บ้าน ภาคีที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน